

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A kolozsvári egyetemi könyvtár új igazgatója. A kolozsvári Ferencz-József tudomány-egyetem könyvtáránál dr. Ferenczi Zoltánnak a budapesti kir. magy. tudományegyetemi könyvtár igazgatójává történt kinevezetése folytán megüresedett igazgatói állásra Ő cs. és ap. kir. felsége dr. Erdélyi Pál magy. nemz. múzeumi könyvtári segédőrt nevezte ki. A kinevezésről szóló legfelsőbb kézirat így hangzik :

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére dr. Erdélyi Pál budapesti magyar nemzeti múzeumi könyvtári segédőrt a Nevemet viselő kolozsvári tudomány-egyetem könyvtárának igazgatójává, a rendszeresített illetményekkel kinevezem.

Kélt Ischlben, 1900. évi augusztus hó 3-án.

Ferencz József s. k.

Dr. Wlassics Gyula s. k.

*

Erdélyi Pál 1864 február 12-ikén született Sárospatakon. Középiskolai tanulmányait Komáromban és Budapesten végezte s 1882-től a budapesti egyetem bölcsészeti karának előadásait hallgatva, megszerezte a bölcséleti doktori címet és a középiskolai tanári képesítést. 1886-ban a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának szolgálatába lépett; 1889-ben gyakornokká, 1893-ban asszisztenssé, 1894-ben segédőrré neveztetett ki, s ez utóbbi minőségében a kéziratár vezetésével bízott meg. Ez állásával járó egyik legkedvesebb kötelességének tekintette a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárában levő irodalmi emlékek tudományos feldolgozását és ismertetését. Ilyen tárgyú dolgozatainak nagy része a Magyar Könyvszemlében jelent meg s ugyanitt tette közzé a British Museum könyvtáráról s az 1897-ik évi londoni bibliografiai kongresszusról szóló dolgozatait is. Munkatársa volt e mellett a legelőkelőbb irodalomtörténeti folyóiratoknak és vállalatoknak. Főművei: *Fáy András élete és művei* (1890.), *Énekeskönyveink a XVI. és XVII. században* (1899) és *Balassa Rálint* a Magyar Tört. Életrajzok 1899-ik évi folyamában. Új állása, melyre a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának és a Magyar Könyvszemle szerkesztőségének jó kívánságai is kísérik, kétség nélkül bőséges alkalmat fog nyújtani, hogy folytathassa eredményes tevékenységét a hazai könyvtárügy és irodalomtörténet javára.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ö nagyméltósága *Czeizel Ignác* budapesti m. kir. tudományegyetemi könyvtári gyakorlatot az Országos Iparművészeti Múzeum könyvtárához segédkönyvtárnokká nevezte ki.

Vidéki könyvtárak állami segélyezése. A múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége által kidolgozott tervezet alapján a múzeumok és könyvtárak orsz. tanácsa javaslatára a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium az 1900. évre a következő segélyeket engedélyezte vidéki könyvtárak részére: Árva vármegye közönségének az *alsó-kubini* Csaplovits-könyvtár rendezésére 800 koronát, az *aradi* Kölcssey-egyesületnek az Atzél-könyvtár vételárának törlesztésére 1000 koronát, *Besztercebánya* szab. kir. város közönségének a városi múzeum könyvtárának gyarapítására 500 koronát, a *budai* könyvtár-egyesületnek könyvtára gyarapítására 600 koronát, a *halasi* ev. ref. egyháztanácsnak az ev. ref. főgimnázium könyvtárának rendezésére 1000 koronát, a hontvármegyei múzeum-társulatnak *ipolysághi* múzeuma könyvtárának gyarapítására 400 koronát, *Kassa* sz. kir. város közönségének a kassai múzeum könyvtára nyilvánossá tételének céljára 20,000 korona rendkívüli segély első részletéül 15,000 koronát, *Kecskemét* th. város közönségének a városi könyvtár gyarapítására 600 koronát, a *nagybányai* múzeum-egyesületnek a városi múzeum könyvtárának gyarapítására 300 koronát, a *pozsonyi* Toldy-körnek könyvtára gyarapítására 1000 koronát, *Pozsony* sz. kir. város közönségének a városi nyilván. könyvtár gyarapítására 2000 koronát, *Selmecz- és Bélabánya* sz. kir. város közönségének városi könyvtár gyarapítására 500 koronát, a *szabadkai* közkönyvtár- és múzeumegyesületnek könyvtára gyarapítására 400 koronát, a *szatmári* Kölcssey-körnek könyvtára gyarapítására 300 koronát, a vasvármegyei kultur-egyesületnek *szombathelyi* könyvtára gyarapítására 1000 koronát, a *tiszafüredi* múzeum- és könyvtárgyületnek könyvtára gyarapítására 600 koronát, a *túrócz-szentmártoni* múzeumi tóttársaságnak könyvtára gyarapítására 600 koronát. A vidéki nyilvános könyvtáraknak juttatott államsegély összege tehát ez évben 27,200 koronát tesz ki.

A második könyvtárnoki tanfolyamon, melyet a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelősége a Magyar Nemz. Múzeumban f. évi július 15—31-ikéig rendezett, s melynek tervezetét főbb vonásaiban folyóiratunkban már közöltük, mint a főfelügyelőség meghívottjai a következők vettek részt: *Bellai József* városi levéltárnok Temesvárról, *Gallasz Nándor* Árvamegye könyv- és levéltárnoka Alsó-Kubinból, *Horváth János*, a vasvármegyei kultur-egyesület központi könyvtárnoka Szombathelyről, *Richter Ede* ideiglenes városi levéltárnok Selmeczbányáról, *Schleiminger Jenő* róm. kath. segédlelkész Kassáról, *Sokolik András* a múzeumi tót-társaság titkára Túrócz-Szent-Mártonból, dr. *Szilády Károly* városi levéltárnok Kecskemétről, dr. *Thury József* főgimn. tanár és könyvtárnok Halasról, *Tömörkény István* a Somogyi-könyvtár könyvtárnoka Szegedről, *Váró Ferencz* főgimn. tanár és könyvtárnok Nagy-Enyedről. Ezekon kívül — részben önkéntes jelentkezésük alapján, — részt vettek a tanfolyamon: dr. *Kóródy Péter* theol. tanár, a gyula-

fejérvári Batthyány-könyvtár őre, *Krasznai István* fővárosi elemi isk. tanító. *Kumlík Emil* miniszteri segédtitkár, *Naményi Lajos* biztosítási hivatalnok. *Rombay Dezső* a m. kir. mezőgazdasági múzeum őre és *Zöldy Ernő* grófi könyvtárnok Tataróli.

A M. Nemzeti Múzeum könyvtára a párisi nemzetközi kiállításon a magyar történelmi pavillonban, igen szépen volt képviselve. Kiküldetett 8 db. oklevél, 9 dr. kézirat és 37 db. nyomtatvány, mindmegannyi a magyar politikai és művelődési történet beszédes emléke. A kiállított emlékeknek szakszerű leírása a történelmi kiállítás gonddal szerkesztett katalogusában — Catalogue de l'Exposition historique installée dans le Pavillon de la Hongrie (Páris, 1906. I. 8-adrét) — olvasható. Ezekenkívül az iparművészeti csoportban a m. nemz. múzeumi könyvtárból ki volt állítva 18 db. könyv, mint a múlt század végi és jelen század eleji magyarországi könyvkötészet jellemző darabjai.

A párisi könyvtári kongresszusok. A párisi nemzetközi kiállítás alkalmából augusztus 16-ikától 18-ikáig tartott bibliografiai és aug. 20-ikától 23-ikáig tartott könyvtárnoki kongresszuson Magyarország és a Magyar Nemz. Múzeum képviselőjében dr. *Esztegár László* magy. nemz. múzeumi könyvtári asszisztens vett részt s mint hivatalos képviselő mindkét kongresszuson az alelnökök közé választatott. A könyvtárnoki kongresszuson részt vett még Magyarországról dr. *Récsey Viktor*, a pannouhalmi szent-benedek-rendi közp. főkönyvtár igazgatója s be volt még jelentve dr. *Ferenczi Zoltán*, a budapesti egy. könyvtár igazgatója is, a ki azonban akadályozva volt a megjelenésben. Dr. *Esztegár László* jelentéseit folyóiratunk is közölni fogja.

A pozsonyi városi közkönyvtár. A hazai könyvtárügyben újabban beállott mozgalommal egyik legörvendetesebb jelenségeként üdvözölhető a pozsonyi városi közkönyvtárnak f. évi október 1-én egyelőre ideiglenes helyiségben történő megnyitása. Ezt a nevezetes mozzanatot évekre visszanyúló törekvések és kísérletezések előzik meg, melyekről alkalomadtán részletesebben is meg fogunk emlékezni. A beállott kedvező fordulat annak az energikus és céltudatos munkának köszönhető, a mit a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége és Pozsony város hatósága karöltve végeztek az országos jelentőségű közművelődési intézmény létrehozásában. A véglegesen megállapított állami és városi támogatás most már biztosítja a könyvtár virágzását, s tekintve az ügy fontosságát, csak üdvözölni lehet úgy a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelőségét, mint Pozsony város közönségét az elért szép eredményért. Az új könyvtár vezetője *Kumlík Emil dr.* lesz, a kit Pozsony város törvényhatósági bizottsága közelebbről választott meg a könyvtárnoki állásra.

A vizsolyi biblia könyvkötője. A Magyar Könyvszemle 1890-ik évi folyamában *Szilágyi Sándor* a vizsolyi biblia könyvkötőjéül *Endtner Mihály* kassai kompaktort mondja. Nem tudom, ügyet vetettek-e a dolgra a magyar könyvkötő-ipar történetének kutatói s jutottak-e ezen a nyomon eredményre? A kutatást meg fogja könnyíteni az alább közölt adalék, mely Kassa város levéltárából került ki. *Endtner Mihály Nürnbergben* született s *Szent-Sebaldus* templomában keresztelték meg 1553. április hó 29-ikén.

Magyarországba 1586-ban vándorolt be, úgy látszik, mint zsoldos katona. Ez alkalommal *Mayer Lénárd* nürnbergi könyvkötő megbizta Endtner Mihályt, a ki »*ein buchbinder und kriegsman*,« hogy Mayer volt legényén. ha reáakad, 3 frt adósságot vegyen meg. A legény neve Aigennagel Lenhardt szintén nürnbergi születésű és Mayernek 36 hétig dolgozott. Az erről szóló okiratokat 3922., 3927., 3938. szám alatt Kassa városa nyilvános levéltára őrzi. S lehet, hogy Kassa város egykorú jegyzőkönyveinek kötése is Endtner kezemunkája.

Kemény Lajos.

A kolozsvári Kalazantinumról. A »Kalazantinum« című folyóirat IV. évfolyamának 9. számában a szorgalmas Lukinich Imre közli a kolozsvári *Kalazantinum* könyvtárában levő ritkább magyar vonatkozású művek jegyzékét. Az ismertett munkák közt két unikum van. Az elsőt: *Drey schöne geistliche Lieder.* (Nagy-Szeben, 1619.) Lukinich már a Magyar Könyvszemle múlt évi folyamában ismertette, a másíknak, egy XVI. századi históriás éneknek leírását legközelebb adjuk. E kettőn kívül a könyvtár érdekességei közül felemlítjük a következőket: *L. Curtius. Az Nagy Sándornak Historiái.* (Debreczen, 1619.) RMK. I. 485. (Csonka.) — *Szent Biblia, fordította Káldi György.* (Bécs, 1626.) RMK. I. 551. — *Hodvegus.* (Pozsony, 1637.) RMK. I. 673.

Vidéki szerzetesi könyvtárainknak követendő például figyelmébe ajánljuk a Lukinich közlését.

VÁLTOZÁSOK.

a magyarországi nyomdáknál 1900 július 16-ikától szeptember 15-ikéig.

(Az egy csillaggal jelölt nyomdák hatóságilag nincsenek bejelentve. A két csillaggal jelöltek megszűntek.)

Brassó:

Gabony Vilmos (azelőtt Schlandt).

Budapest:

Angl.-nyomda (Tul.Grünfeld Lipót).
VIII., Baross-u. 47.
Böhm Lajos.
IV., Királyi Pál-u. 6.
Csapó Kálmáné.
VIII., Baross-u. 66—68.
Deutsch Mózes.
VII., Dob-u. 3.
Eckstein Bernát és fia utóda Elek Lipót.
VII., Kertész-u. 37.
**Friedländer Schoel.
VI., Uj-u. 21.
Gansel Zsigmond.
VI., Szerecsen-u. 7.

Goldschied Alfréd.

X., Jászberényi-út. 1.
*Halász Armin.
VI., Dávid-u. 1/B.
**Klopfer Samu.
VII., Kazinczy-u. 35.
Lauer Jakab Leib.
VIII., Ujvárosház-u. 5.
Leopold Mihály.
VI., O-u. 8.
Lőrincz János.
X., Gyűjtőfogház.
**Lőrincz Károly.
X., Gyűjtőfogház.
Luszt Sándor.
IV., Váci-u. 44.
Schwarz Lajos.
V., Arany János-u. 14.
Stern Adolf.
VII., Vörösmarty-u. 14.
Szántó József.
VI., Uj-u. 21. sz.

Deés:

Bernát Nándor.

Kassa:

**Ries Lajos.
Vitéz A.

Kolozsvár:

Weinstein Béni.

Kun-Szent-Miklós:

**özv. Bors Károlyné.
*Schwartz Lipót.

Pozsony:

Blau Vilmos.

Szeged:

*Czapik Gyula.

Temesvár:

Patria nyomda. (Tul. Csátary Rezső és ifj. Adám Ferencz.)

Torda:

**Berta Sámuel és Társa.